

URZĄD STATYSTYCZNY W OPOLU

ul. ks. Hugona Kołłątaja 5B, 45-064 Opole

Informacja sygnalna

Data opracowania – wrzesień 2017

e-mail: SekretariatUSopl@stat.gov.pl Internet: <http://opole.stat.gov.pl>
tel. 77 423 01 10–11, 77 423 10 01 fax 77 423 01 25

Budżety gospodarstw domowych w województwie opolskim w 2016 r.

Dochód rozporządzalny – obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne, bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płaconych z tytułu dochodów, bez składek na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne płacone przez ubezpieczonego pracownika oraz bez podatków płaconych przez osoby pracujące na własny rachunek. Przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

Dochód do dyspozycji – jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

Wydatki – obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują wydatki na towary i usługi zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego.

Pozostałe wydatki obejmują m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary; koszty zakwaterowania młodzieży i studentów uczących się poza domem; alimenty dla osób prywatnych; niektóre podatki, np.: od nieruchomości, od spadków i darowizn, od dochodów z własności, z wynajmu i sprzedaży nieruchomości; straty pieniężne.

W 2016 r. w województwie opolskim badaniem budżetów objęto 973 gospodarstwa domowe, co stanowiło 2,6% wszystkich gospodarstw zbadanych w kraju. Przeciętne gospodarstwo domowe liczyło 2,65 osoby (w kraju – 2,69). Liczba osób w gospodarstwie zmniejszyła się zarówno w skali roku jak i w porównaniu z 2010 r., tj. odpowiednio: o 1,9% i o 8,6% (w kraju: o 1,1% i o 6,9%).

Tablica 1. **Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	
	w osobach			Polska = 100
OGÓŁEM	2,90	2,70	2,65	98,5
w tym:				
Pracujących	1,16	1,08	1,09	100,0
Pobierających świadczenia społeczne	0,85	0,86	1,00	101,0
w tym emeryturę lub rentę	0,73	0,74	0,68	100,0
Pozostających na utrzymaniu	0,84	0,70	0,50	90,9

Wyniki badania budżetów gospodarstw domowych w 2016 r. wykazały, że w województwie opolskim wystąpiła poprawa sytuacji materialnej gospodarstw. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę ukształtował się na poziomie 1389,92 zł, tj. o 7,9% (o 101,18 zł) wyższym w porównaniu

z 2015 r. i o 24,3% (o 271,39 zł) niż w 2010 r. Wskaźnik przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwach domowych w stosunku do średniej krajowej wynosił 94,3, co oznaczało że dochód ten był niższy od średniego notowanego w kraju o 5,7% (o 84,64 zł). W kraju dochód rozporządzalny przeciętnego gospodarstwa domowego zwiększył się o 6,4% (o 88,40 zł) w stosunku do 2015 r. i o 22,8% (o 273,74 zł) w relacji do 2010 r.

Tablica 2. **Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Województwo opolskie		Polska	
	2010	2015	2016	
	w złotych			
OGÓŁEM	1118,53	1288,74	1389,92	1474,56
w tym:				
z pracy najemnej	606,16	691,16	744,97	778,01
z pracy na własny rachunek	70,14	80,72 ^a	89,37 ^b	124,38
ze świadczeń społecznych	359,72	435,52	480,06	459,14
W tym dochód do dyspozycji	1059,67	1233,27	1329,82	1425,75

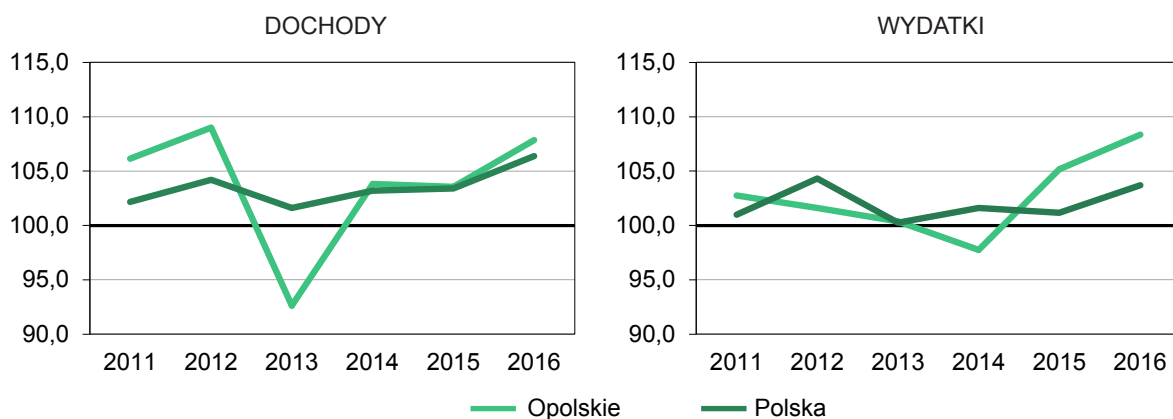
a–b Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: a – 10,24%, b – 16,17%.

Na dochód rozporządzalny gospodarstwa domowego składają się przede wszystkim dochody z pracy najemnej oraz dochody ze świadczeń społecznych. W 2016 r. ich udział w dochodzie rozporządzalnym wynosił odpowiednio: 53,6% i 34,5% (w kraju: 52,8% i 31,1%). W porównaniu z dochodami gospodarstw domowych osiągniętymi w 2015 r. udział dochodów z pracy najemnej pozostał na niezmiennym poziomie, a wobec 2010 r. zmniejszył się o 0,6 p. proc., natomiast udział dochodów ze świadczeń społecznych zwiększył się odpowiednio: o 0,7 p. proc. i o 2,3 p. proc. W 2016 r. dochody z pracy najemnej były wyższe o 7,8% w skali roku i o 22,9% niż w 2010 r., natomiast dochody ze świadczeń społecznych wzrosły odpowiednio: o 10,2% i o 33,5%.

Dochód do dyspozycji przypadający na 1 osobę w gospodarstwie domowym wynosił 1329,82 zł, co oznaczało wzrost o 7,8% (o 96,55 zł) w porównaniu z 2015 r., a o 25,5% (o 270,15 zł) w relacji do 2010 r. Dochód ten był niższy od przeciętnego w kraju o 6,7% (o 95,93 zł).

Wykres 1. **Dynamika przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego i przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych**

(rok poprzedni = 100)

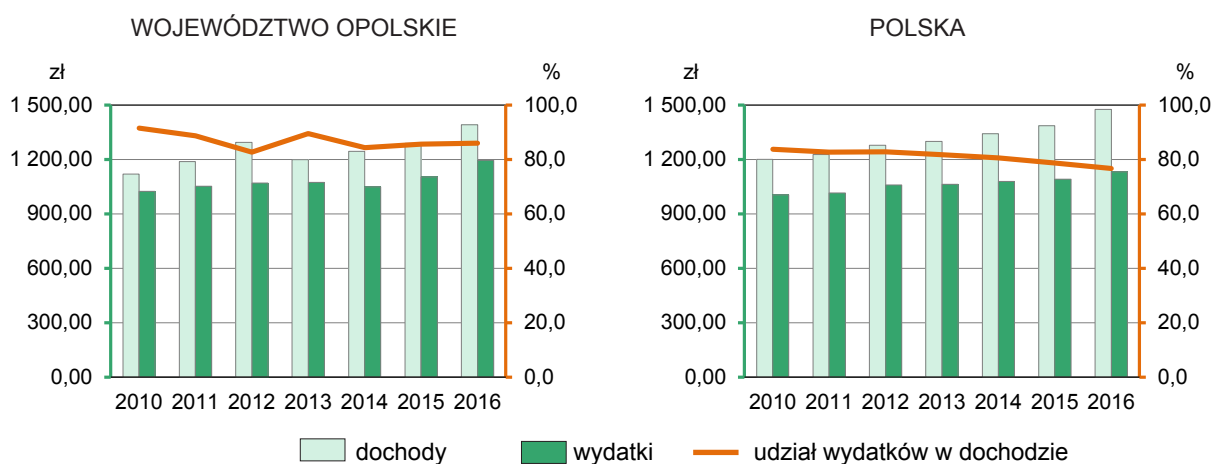

W 2016 r. przeciętne miesięczne wydatki gospodarstwa domowego na 1 osobę w województwie opolskim wynosiły 1195,04 zł i zwiększyły się o 8,3% (o 92,05 zł) wobec ub. roku i o 16,7%

(o 171,37 zł) w stosunku do 2010 r. Wskaźnik przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w relacji do średniej krajowej ukształtował się na poziomie 105,6, co oznaczało że wydatki te były wyższe o 5,6% (o 63,40 zł). W kraju przeciętne miesięczne wydatki wzrosły o 3,7% (o 40,45 zł) w relacji do 2015 r. oraz o 12,6% (o 126,61 zł) względem 2010 r.

W 2016 r. przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w województwie stanowiły 86,0% dochodu rozporządzalnego, a w 2015 r. – 85,6% (w kraju odpowiednio: 76,7% i 78,7%).

Wykres 2. **Przeciętne miesięczne dochody i wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych oraz udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym**

Wyniki badania budżetów gospodarstw domowych w 2016 r. wykazały, że na zakup towarów i usług konsumpcyjnych gospodarstwa przeznaczają 95,0% wszystkich swoich wydatków. Podobnie jak w latach ubiegłych najwyższy udział w strukturze wydatków ogółem gospodarstw domowych miały wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe – 22,7% (w kraju – 24,2%). Kolejną znaczącą grupą wydatków były opłaty ponoszone przez gospodarstwa z tytułu użytkowania mieszkania lub domu i za korzystanie z nośników energii – 16,1% (w kraju – 19,6%), a w dalszej kolejności wydatki na transport, które stanowiły 11,2% (w kraju – 8,7%). W porównaniu z 2015 r. wzrost odnotowano m.in. w wydatkach na transport (o 45,8%), restauracje i hotele (o 15,2%) oraz odzież i obuwie (o 12,7%). W skali roku spadek wystąpił w wydatkach na edukację (o 15,9%) oraz w zakresie użytkowania mieszkania lub domu i korzystania z nośników energii (o 1,0%).

Tablica 3. **Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	
	w złotych			2015 = 100
OGÓŁEM	1023,67	1102,99	1195,04	108,3
W tym towary i usługi konsumpcyjne^a	964,80	1047,52	1134,93	108,3
w tym:				
Żywność i napoje bezalkoholowe	250,07	261,26	270,87	103,7
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	36,02	30,39	32,79	107,9
Odzież i obuwie	51,57	51,13	57,60	112,7
Użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii	176,14	194,05	192,08	99,0
Wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	50,82	54,88	59,98	109,3
Zdrowie	44,34	57,98	58,23	100,4

a Łącznie z kieszonkowym nieuwzględnionym w podziale według rodzajów wydatków.

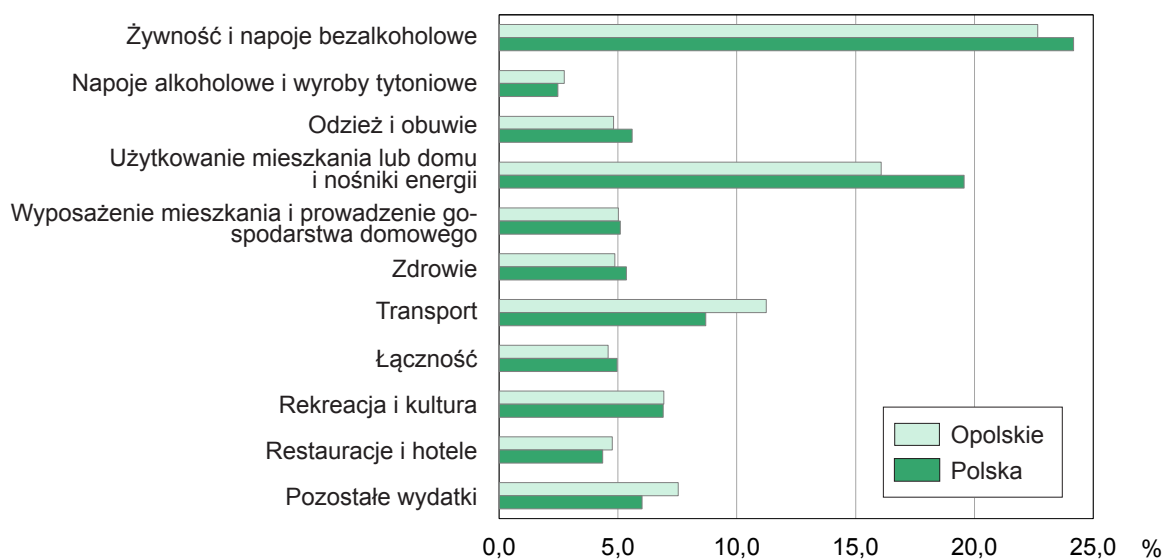
Tablica 3. **Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych (dok.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2016	
	w złotych			2015 = 100
Transport	109,20	92,13	134,32 ^c	145,8
Łączność ^a	40,16	51,75	54,75	105,8
Rekreacja i kultura ^a	85,80	80,41	82,87	103,1
Edukacja	12,34	9,97 ^d	8,38 ^e	84,1
Restauracje i hotele	22,18	49,36 ^f	56,87	115,2
Pozostałe towary i usługi ^b	58,23	75,73	90,06	118,9

a Wydatki na usługi internetowe ujmowane w 2010 r. w pozycji „Rekreacja i kultura”. b Od 2015 r. łącznie z wydatkami na ubezpieczenia na życie. c – f Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: c – 17,78%, d – 11,02%, e – 15,67%, f – 11,63%.

Struktura przeciętnych miesięcznych wydatków gospodarstw domowych w województwie nie odbiegała znacząco od struktury tych wydatków przeciętnie w kraju. Największą różnicę zaobserwowano w opłatach z tytułu użytkowania mieszkania lub domu i korzystania z nośników energii (udział w województwie był niższy niż średnio w kraju o 3,5 p. proc.) oraz w zakresie transportu (udział wyższy o 2,5 p. proc.).

Wykres 3. **Struktura przeciętnych miesięcznych wydatków na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2016 r.**

Wielkość spożycia artykułów żywnościowych zależy od wielu czynników, są to przede wszystkim: źródła utrzymania gospodarstwa domowego, dochody, skład osobowy, wiek, miejsce zamieszkania, zawód wykonywany, tradycje i przyzwyczajenia jak również dostępność artykułów.

Tablica 4. **Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Województwo opolskie		Polska
	2015	2016	
Pieczywo i produkty zbożowe w kg	6,28	5,94	5,88
w tym pieczywo ^a	4,02	3,74	3,52
Mięso w kg	5,25	5,06	5,32
w tym wędliny i inne przetwory mięsne ^b	1,98	1,95	2,03

a Bez pieczywa chrupkiego, tostowego i cukierniczego. b łącznie z wyrobami garnażeryjnymi, bez przetworów podrobowych.

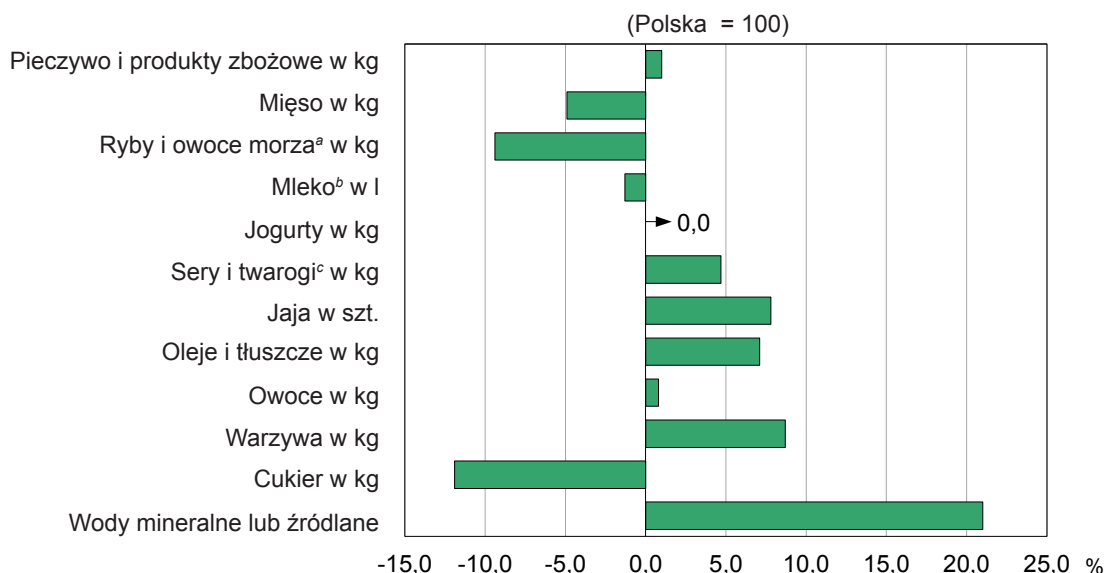
Tablica 4. **Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych (dok.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Województwo opolskie		Polska
	2015	2016	
Ryby i owoce morza ^a w kg	0,27	0,29	0,32
Mleko ^b w l	3,15	3,04	3,08
Jogurty w kg	0,46	0,53	0,53
Sery i twarogi ^c w kg	0,83	0,89	0,85
Jaja w szt.	12,51	12,55	11,64
Oleje i tłuszcze w kg	1,29	1,21	1,13
w tym masło	0,30	0,29	0,28
Owoce w kg	3,72	3,69	3,66
Warzywa w kg	9,28	9,34	8,59
w tym ziemniaki	3,80	3,80	3,48
Cukier w kg	1,06	0,89	1,01
Kawa, herbata i kakao w kg	0,22	0,23	0,25
Wody mineralne lub źródlane w l	5,53	5,94	4,91

a Bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmażeryjnych i panierowanych, bez konserw rybnych. b Bez zagęszczonego i w proszku. c Bez słodkich serków.

Wyniki badania budżetów gospodarstw domowych w 2016 r. wykazały wzrost w skali roku m.in. przeciętnego miesięcznego spożycia jogurtów (o 15,2%), ryb i owoców morza oraz wód mineralnych lub źródłanych (po 7,4%), a także serów i twarogów (o 7,2%). Zmniejszyło się natomiast m.in. spożycie cukru (o 16,0%), pieczywa (o 7,0%) oraz olejów i tłuszczów (o 6,2%).

Wykres 4. **Odchylenia względne przeciętnego miesięcznego spożycia wybranych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych od przeciętnego miesięcznego spożycia w kraju w 2016 r.**

a Bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmażeryjnych i panierowanych, bez konserw rybnych. b Bez zagęszczonego i w proszku. c Bez słodkich serków.

W analizowanym okresie przeciętne miesięczne spożycie w województwie było wyższe od konsumpcji w kraju m.in. w przypadku wód mineralnych lub źródłanych (o 21,0%), warzyw ogółem (o 8,7%),

w tym ziemniaków (o 9,2%), oraz jaj (o 7,8%). Niższe natomiast spożycie niż średnio w kraju odnotowano m.in. dla cukru (o 11,9%), ryb i owoców morza (o 9,4%), kawy, herbaty i kakao (o 8,0%) oraz mięsa (o 4,9%).

Badanie budżetów gospodarstw domowych dostarcza również informacji o wyposażeniu gospodarstwa w dobra trwałego użytkowania. Pozom wyposażenia gospodarstw w przedmioty trwałego użytkowania różnicuje w dużym stopniu sytuacja materialna gospodarstwa, jak również potrzeba posiadania danego sprzętu, czy miejsce zamieszkania.

Tablica 5. **Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania^a**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Województwo opolskie		Polska
	2015	2016	
	w % ogółem gospodarstw domowych		
Chłodziarka, chłodziarko-zamrażarka	99,0	99,4	98,7
Zamrażarka	28,0	25,3	16,8
Automat pralniczy	97,6	96,7	95,8
Zmywarka do naczyń	35,7	37,2	29,2
Kuchenka mikrofalowa	63,8	62,8	58,1
Kuchenka elektryczna z płytą ceramiczną, indukcyjną	18,9	16,9	12,0
Samochód osobowy	64,3	62,9	63,7
Sprzęt do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku ^b	73,0	72,9	71,3
Odbiornik telewizyjny	97,8	97,5	96,4
Odtwarzacz DVD	34,8	31,2	31,4
Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej	66,3	64,7	62,2
Telefon komórkowy	91,4	94,1	95,7
w tym smartfon	44,2	54,7	53,4
Zestaw kina domowego	11,4	11,0	11,7
Aparat fotograficzny cyfrowy	45,6	44,7	44,6
Komputer osobisty	70,7	72,8	75,2
w tym z dostępem do Internetu	68,6	70,8	74,0
w tym z dostępem szerokopasmowym	68,6	70,7	56,1
Drukarka	34,3	33,4	32,0

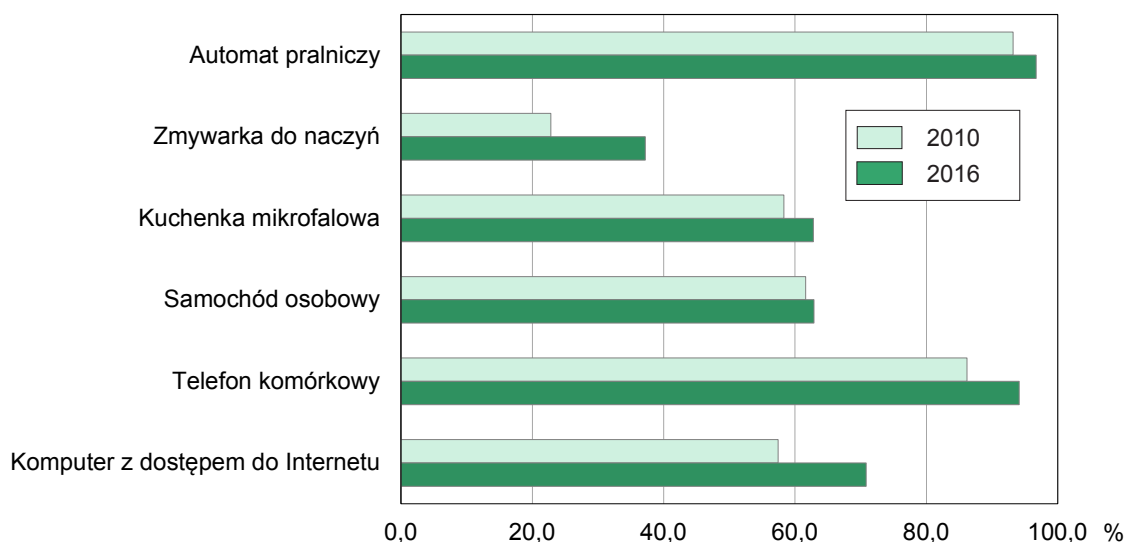
a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów. b Obejmuje: radio, radiomagnetofon, radio z odtwarzaczem płyt kompaktowych lub radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych, wieżę.

Wyniki przeprowadzonego w 2016 r. badania budżetów gospodarstw domowych wykazały, że powszechnie występującymi dobrami były m.in. chłodziarki, chłodziarko-zamrażarki, odbiorniki telewizyjne, automaty pralnicze i telefony komórkowe. Ponad 2/3 gospodarstw posiadało sprzęt do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku oraz komputer z dostępem do Internetu, w tym z dostępem szerokopasmowym. Urządzenia do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej, samochód osobowy, kuchenkę mikrofalową oraz smartfon posiadała ponad połowa gospodarstw. Najmniej gospodarstw domowych było wyposażonych w zestaw kina domowego, kuchenkę elektryczną z płytą ceramiczną indukcyjną, zamrażarkę, czy odtwarzacz DVD.

W 2016 r. w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano przyrost udziału gospodarstw domowych posiadających m.in. smartfon (o 10,5 p. proc.), telefon komórkowy (o 2,7 p. proc.) oraz komputer

z dostępem do Internetu, w tym z dostępem szerokopasmowym (odpowiednio: o 2,2 p. proc. i o 2,1 p. proc.). Spadek odsetka gospodarstw w skali roku wystąpił w przypadku wyposażenia m.in. w odtwarzacz DVD (o 3,6 p. proc.), zamrażarkę (o 2,7 p. proc.) oraz kuchenkę elektryczną z płytą ceramiczną indukcyjną (o 2,0 p. proc.).

Wykres 5. **Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania^a**
(w % ogółem gospodarstw domowych)

^a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów.

W 2016 r. w odniesieniu do 2010 r. wzrósł udział gospodarstw posiadających m.in. zmywarkę do naczyń (o 14,4 p. proc.), komputer z dostępem do Internetu (o 13,4 p. proc.), w tym z dostępem szerokopasmowym (o 18,8 p. proc.). W stosunku do 2010 r. spadek udziału odnotowano dla gospodarstw domowych posiadających m.in. odtwarzacz DVD (o 23,4 p. proc.), urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej (o 10,7 p. proc.) oraz zamrażarkę (o 7,7 p. proc.).

W 2016 r. w relacji do średniej krajowej lepszy był stopień wyposażenia gospodarstw m.in. w komputer z szerokopasmowym dostępem do Internetu (o 14,6 p. proc), zamrażarkę (o 8,5 p. proc.) oraz zmywarkę do naczyń (o 8,0 p. proc.). Mniejszy natomiast niż średnio w kraju był udział gospodarstw wyposażonych m.in. w komputer osobisty (o 2,4 p. proc.), w tym z dostępem do Internetu (o 3,2 p. proc.) oraz telefon komórkowy (o 1,6 p. proc.).

Na podstawie badania budżetów gospodarstw domowych dokonano również oceny poziomu ubóstwa ekonomicznego. Czynnikiem decydującym o sytuacji materialnej osób w gospodarstwie domowym jest miejsce zajmowane na rynku pracy. Zasięg ubóstwa jest zróżnicowany w zależności od grupy społeczno-ekonomicznej, określanej na podstawie przeważającego źródła dochodów. Wysokość wynagrodzeń, skala bezrobocia, poziom świadczeń społecznych, wielodzietność, wiek, wykształcenie, niepełnosprawność w istotny sposób wpływają na zasięg ubóstwa.

Poprawa sytuacji gospodarstw domowych w 2016 r. znalazła odzwierciedlenie w zmniejszeniu się zasięgu ubóstwa. W odniesieniu do roku poprzedniego odnotowano pozytywne zmiany polegające na spadku stopy ubóstwa relatywnego (o 3,1 p. proc.) i stopy ubóstwa skrajnego (o 1,3 p. proc.). W porównaniu z 2015 r. zmniejszył się również wskaźnik ubóstwa ustawowego (o 0,3 p. proc.). W relacji do 2010 r. stopa ubóstwa relatywnego obniżyła się (o 3,2 p. proc.), natomiast stopa ubóstwa ustawowego i stopa ubóstwa skrajnego wzrosła (odpowiednio: o 5,7 p. proc. i o 1,6 p. proc.).

Tablica 6. **Wskaźniki zagrożenia ubóstwem w gospodarstwach domowych**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Województwo opolskie			Polska		
	2010	2015	2016	2010	2015	2016
Osoby – w % ogółem osób w gospodarstwach – o wydatkach poniżej:						
relatywnej granicy ubóstwa	13,8	13,7	10,6	17,4	15,5	13,9
„ustawowej” granicy ubóstwa	4,6	10,6	10,3	7,4	12,2	12,7
granicy ubóstwa skrajnego (minimum egzystencji)	3,6	6,5	5,2	5,8	6,5	4,9

W 2016 r. w skali kraju wskaźniki ubóstwa relatywnego i ubóstwa skrajnego obniżyły się w porównaniu z poprzednim rokiem (po 1,6 p. proc.), natomiast zwiększyła się (o 0,5 p. proc.) stopa ubóstwa ustawowego. Podobne tendencje odnotowano w odniesieniu do 2010 r. – spadek stopy ubóstwa relatywnego (o 3,5 p. proc.) i stopy ubóstwa skrajnego (o 0,9 p. proc.), a wzrost wskaźnika ubóstwa ustawowego (o 5,3 p. proc.).

Wyraźne zróżnicowanie zasięgu ubóstwa wystąpiło w przekroju terytorialnym. Najwyższą stopę ubóstwa skrajnego odnotowano w województwie warmińsko-mazurskim (9,0%), następnie w podkarpackim (8,8%), lubelskim (7,8%) oraz świętokrzyskim i wielkopolskim (po 7,5%). Najniższą wartość wskaźnika ubóstwa skrajnego zaobserwowano natomiast w województwie lubuskim (2,2%) oraz łódzkim, dolnośląskim, śląskim i mazowieckim (odpowiednio: 2,7%, 2,9%, 3,0% i 3,2%).

Wykres 6. **Zasięg ubóstwa w gospodarstwach domowych**

